

کرناں

رؤف شیخ

کرناں

نظماں۔ غزلاں۔ گیت

رؤف شیخ

ادارہ پنجاب رنگ، لاہور

پہلی وار ——— ۱۰۰۰

ناشر ——— ادارہ پنجاب رنگ رام گلی ۱

مُل ——— تینوں روپے ۵۰ پیسے

ٹائیٹل ——— محمد افضل آرٹسٹ

کتابت ——— محمد احمد خوشنویس

پریس ——— کنول آرٹ پریس لاہور

پنجابی زبان نال
پیار کرن والیاں دے ناں

سرناویں

سلطان محمود آشفتہ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

کجھ گلاں

پنجابی ادب دے نویں دَور وچ جہڑیاں آوازاں نویکلی چھب تے نویکلی لٹک لے کے، ویلے دے جمے ہوئے پانیاں وچوں چشمے بن کے پھُٹیاں —— اوہناں من موہ لین والیاں آوازاں وچّوں اک آواز رؤف شیخ دی اے۔

شعر بعض بندیاں لئی سزا دی حیثیت رکھدا اے۔ سزا وی اوہ جہڑی کسے جُرم دے عوضانے وچ نہ ملے بلکہ بے دوش، بے قصور، فکر دی سُولی تے چاہڑھ کے بندے نوں بندیوں شاعر بنا دیوے —— تے میرا خیال اے رؤف شیخ دی حالت وی اجہئی اے، اوہ اک ٹھیٹھ کاروباری بندا اے۔ کاروبار وچ رہجا ہوے تے کوئی دی یقین نہیں کر سکدا کہ اوہ شاعر وی ہو سکدا اے، کئی وار اوہدی

شاعری نال پیار کرن والے اونوں ملن آئے نیں تے جان پچھان توں بعد وی ایہو سمجھے نیں کہ ایہہ کوئی شیخ صاحب دا وڈا بھراہونا ائے۔

میں ایہہ فالتو گلاں ایس لئی کر رہیاں کہ رؤف دی شاعری دے سبزہ زاراں وچوں لنگھدیاں ہویاں میرے وانگوں تُسیں وی حیران ہوسکو کہ سورج اُگرن توں سورج ڈین تک اوہ کماں کاراں وچ مصروف رہ کے ایہو جہئی شاعری وی کرسکدائے ـــــ اجہئے موضوع دی چھیڑ سکدا اے کہ جنہاں دی نسبت سمندراں جہئے ڈونگھے وچاراں نال اُہندی اے۔

خیر ـــ رؤف ایہہ کارا کرکے وکھا رہیائے، اوہدا ثبوت ایہہ مجموعہ "دو کرزیاں" اے۔ جہڑا چیت وچ مرتب ہوکے میرے سامنے آیائے۔ تے مینوں ایہہ حکم ملیائے کہ میں اوہدی شاعری دی پرکھ کرکے، کجھ ٹُٹے بھجے اکھراں نوں جوڑ کے ایہہ دسّاں کہ رؤف پنجابی ادب وچ کتھے کو جا رہیائے ـــــ سچ پچھّو تے ایس گل دا نیاں ایس مجموعے دے پڑھن والے کرن گے، خورے دنیا وچ اَج تک کوئی وی ایہہ نہئیں دس سکیا کہ اک ہم عصر شاعر دا اصل مقام کیہہ اے، ایہہ فیصلہ ہمیشہ ویلے دیاں کانگاں نیں کیتائے ـــ کون گوہرا اے تے کون ریت دا بے قیمت ذرّہ۔

ویلا ہر آواز نوں اپنے وجود وچ سمیٹ لیندا ئے ۔ اوس آواز دی پرکھ تول کر دا رہندا ئے ۔ تے جے اوس آواز وچ وزن نہ ہووے تے اوہنوں اِنج چھانگ کے سُٹ دیندا ئے جویں او آواز کدے نہئیں اُگڑی سی ۔ کدے نہئیں رِکھنڈی سی ۔

فنکار جنم لیندے رئے ۔ اپنے فن دا اظہار کئی شکلاں وچ کردے رئے، کئی قلم نال، کئی مُو قلم نال، کئی پتھراں دے اندر وَن سوّنے ناو جگاکے ۔۔۔ کئی اوہ سن جنہاں اپنے وقت وچ اک عالم نوں اپنا مطیع بنا لیا ۔ پر اکھّاں میٹ دیاں ای اوہناں دا ناں لین والا نہ رہیا ۔ تے کئی اوہ سن جنہاں اپنے وقتاں وچ گمنامیاں، ذلتاں تے خواریاں دا صِلہ پایا ۔ پر صدیاں بعد اوہناں دے فن دی قدر ہوئی، اوہناں دے دن منائے گئے، تے اج تک اوہناں دیاں یاداں دے دیوے ویلے دی اَمِٹ کندھ تے بَل رئے نیں، آوندے جاندے راہیاں نوں منزل دی سیان کرا رئے نیں ۔

کہندے نیں اجہے لوگ وقت توں پہلے پیدا ہو جاندے نیں ۔ ایہہ گل خورے ٹھیک ای ہووے پر میں ایناں تے پورے یقین نال کہہ سکناں کہ فنکار نوں اوہدے وقتاں وچ داد ملے نہ ملے، اوہدی آواز ٹھوس، اوہدے فن وچ پوری کائنات دا درد تے فن دے پہاندریاں وچ پوری انسانیت دا

داجھاندراہو وے سستے ویلے دی کوئی ہمّت نہیں کہ اوس فن نوں وسار سکے۔

میں ہمیشہ فن نوں اینہاں بنیاداں تے پرکھیائے، اینہاں راہواں تے بہ کے پڑھیائے، تے ایسے خیال نوں سامنے رکھ کے رئوف شیخ دی شاعری دیاں فضاواں وچ طبیر سیر کرنی اے۔

سب توں پہلاں میں ایس مجموعے دے غزل زار وچوں گذرناں۔ ایہہ گل عام آکھی جاندی اے، کہ پنجابی شاعری دا مزاج نظم، مثنوی کافی نال بہتا تے غزل نال گھٹ رلّگا کھاندا اے۔ ایدی مثال ساڈے سامنے ہیر وارث شاہ، سیف الملوک، یوسف زلیخا تے تصوّف دی پوری شاعری اے۔ ہور وی بے شمار قصّے کہانیاں ایس زبان دی شاعری وچ مشہور نیں، پر غزل دے چنگے بھلے شاعر ہندیاں سُندیاں وی ایدی غزل اُونی شہرت نہیں پاسکی جنہی دوسریاں صنفاں نے ایدے وچ پائی اے تے رئوف دی غزل دا وی ایہا حال اے۔ ایس مجموعے دیاں موڑاں کولوں لنگھدیاں ہویاں صاف پتہ لگدا اے کہ ایس بندہ وچ نظماں دے موڑ غزلاں دے موڑاں کولوں کتھا اچھوتے، تے حسین نیں، فیر وی اوہدی غزل دا اک سبھا بڑا ای قدر دے قابل اے، — ذرا ایناں شعراں تے غور کریئے:۔

جیہا گیوں مُڑ پرت نہ آیوں

تھک گئی جھل جھل پُھٹیاں پکھیاں

وانگ بریڈیاں وچ اُڈیکاں بٹ بٹ تکدیاں اکھاں
ایناں چکوریاں کرماں ماریاں کدی نہ لدھی رات

دُکھ حیاتی، کلّا ساتھی، کدھرے رُوپ ڈھانہ جاوے
ڈرناں رستے مُک نہ جاون، کدھرے منزل آن نہ جاوے

کتھوں تک منزل مُکے گی، کتھوں تک رستہ لمکے گا
موڑاں دے نال کھیہ جاواں گا، راہواں دے نال لڑ جاواں گا
تیرے ملن تے ہسّاں گا، نہ تیرے غم وچ رووّاں گا
ویلے دے متھے تے کوئی نویں گھڑونی گھڑ جاواں گا

وَسّ چلّے تے بن جاندے نیں رب لوکاں دے لوک
لوڑ پوے تے رب نوں وی لیندے نیں گاٹی مار

ایہہ شعر مجموعے دیاں غزلاں وچوں نیں — تے نہ صرف اِیناں شعراں

نوں بلکہ ساریاں غزلاں نوں غور نال پڑھیئے تے انج لگدا اے جویں رئوف دی شاعری وچ آ کے غزل پنجابی زبان لئی اوپری نہئیں رئی لفظاں دی چون اجیہی اے کہ غزل پڑھدیاں پنجابی وچ لکھی ہوئی غزل لگدی اے اُردو، فارسی یا انگریزی مزاج وچ لکھی ہوئی نہئیں —— سارا مجموعہ کھوج کے ویکھ لئو، کدھرے کٹھور، فارسی، عربی لفظ بلا ضرورت نہئیں ملن گے، خیال دی بندش تے سوچ دا سبھا پرایا نہئیں۔ راوی تے جھناں دے سکّے سودھرے پانیاں وانگوں سکّا تے دیسی ملے گا۔

"تھک گئی جھل جھل ٹھیاں پکھیاں" —— "وانگ بریڈیاں" —— "رستہ ملکے گا" —— "نویں گھڑونی" —— "لوڑ پوے تے رب نوں دی لیندے نیں گاٹی مار" ـ ایہہ نرول پنجابی ترکیباں نہ صرف زبان دے سہپّن دا سہاگ نیں، بلکہ ایناں توں پنجابی زبان وچ گل کہن دا ٹھور وی رل دا اے۔ پہلے شعر وچ تے زبان دی چاشنی دے نال نال اک پنجابن دے جذبات دی شدّت، تے ماہی دی اُڈیک وچ وہم دی ہر کچی سوچ نوں پورا کرن دا، اُگا سبھا موجود اے۔

جیہا گیوں مڑ پرت نہ آیوں
تھک گئی جھل جھل ٹھیاں پکھیاں

دوجی گل ایناں غزلاں نوں پڑھدیاں ایہہ محسوس ہووے گی، کہ

شاعر نیں تھاں تھاں نویں توں نواں تجربہ کرن دی کوشش کیتی اے ۔۔۔ کدھرے اوہدا جذبہ بڑا ڈونگھا تے فراری اے ۔۔۔ کدھرے بڑا اُتھلا تے اپنا ئیت وچ بھِجّا ہویا اے ۔۔۔ جتھے جذبہ ڈونگھا اے غزل دے شعر وکھو وکھ کیفیتاں دی چُغلی کھاندے نیں ۔۔۔ جتھے اُتھلا اے اوتھے پہلے حرف توں آخری اکھر تک غزل وچ اِکّو جیہا رچا، اِکّو جیہا سبھا تے اِکّو جیہا تاثر ملدا اے، ہو سکدا اے کہ ایہہ دونویں صورتاں شروع دی شاعری تے بعد دی شاعری وچ اک سدّ نیا کے رڑدیاں ہون کہ جویں شاعر شروع وچ ترتیب تے رچانوں زیادہ اہمیت دیندا ہووے پر سوچ دی سگھڑ ماتا نیں اوہدے کن وچ پھوک دتا ہووے ۔۔۔ ”خیال دی بُلندی بے ترتیبی نوں غزل دا حُسن بنا دیندی اے“۔ ایدی مثال دیناں واں :-

نی اوہ کیہو جیہا ٹھگ
جہڑا لا گیا اے اگ
میرے من وچ دَسّے
جویں مُندری چ نگ
میرے سِر دا اوہ تاج
اوہدے سِر دی مَیں پگ

جدوں گھُوری پا کے تکّے
سینے لمیو جان لگ
جدوں تکّے ہس ہس
وس پیندا سارا جگ
اوہدا جپ دی اے نال
شیخ میری رگ رگ

ایس غزل دے اُتھلے تے اپنائیت دے وچ بھجّے ہوئے شعراں نوں پڑھن توں بعد ـــ جد ایہہ غزل سامنے آندی اے، تے اُپّر والے دو وکھرے جذبیاں دا نتارا ہُندا اے۔

کدی تے ساڈے دل وچ وسّو دور دریڈے دے وسینکو
کدی تے سچ مچ سپ بن جاؤ کالیو، ڈنگیو، جیبھو، لیکو
ایس سُنج ساں توں اکّ گیا واں، ایس چپ چاں توں رج گیا واں
کدی تے میرے نیڑے آؤ ـ میرے کن وچ رل کے چیکو
تھوڑ دِلاسی، جر نہئیں سکیا، پیار جھنباں وچ تر نہئیں سکیا
ایتھوں سُوہا جوڑا پا کے، موہڑیاں کنڈیاں وچ دھریکو
اک منزل دے راہیاں دے وچ ویر کرودھ تے دُوری کیوں اے
آؤ میرے گل لگ جاؤ، اوہدے پیار چ میرے شریکو

نتیجہ گل اینہاں غزلاں نوں پڑھدیاں ایہہ محسوس ہُندی اے کہ اجے شاعر نے غزل وچ اپنے سبھاں نوں چنگی طراں ساہمنے نہیں لیاندا، کجھ غزلاں اک سبھا دیاں نیں، تے کجھ دوجے سبھا دیاں۔ اجے وقت نہیں فیصلہ کرناں اے کہ رؤف دی غزل کتھے جا کے اپنے جوبن تے آئے گی اُنج اینہاں غزلاں نوں ویکھ کے کل دی غزل دا ادھا ضرور منناں پیندا اے۔

غزلاں توں اُڈ شیخ نے دو چار گیت وی ونگی دے طور تے ساہمنے لیاندے نیں۔ گیت ہندی دا ہووے تے بھاویں اردو دا، کدی وی اپنی چادروں باہر نہیں آسکیا۔ کوششاں ضرور ہویاں نیں پر میرے ذاتی خیال وچ ناکام رہیاں، اصل وچ قدرتی گل ایہہ وے کہ بندے دے کپڑے رِچھ نوں پوا دیو تے اوہ رِچھ ای رہئے گا، بندہ نہیں بن جائے گا۔ تے گیت دا انگ گیت نوں ای اپنے اندر سمو سکدا ئے۔ اوہدے وچ غزل یا نظم دا وجود ڈھالن دی کوشش کروگے تے رِچھ دے وال صاف نظر پئے آؤن گے۔ ایسے گلّے ہیں رؤف دے گیتاں نوں کجھ نہیں آکھدا۔ اوہ گیت نیں تے گیتاں دے بڑے خوبصورت سَنچے وچ ڈھلے ہوئے نیں خاص طور تے اک گیت ــــ گیت دی مٹھاس وچ گھلے ہوئے درددی

بڑی سچی تصویر اے۔

ہُن اڑ بیٹے کر کوئی کارانی
لنگھ چلیا ای ساون سارا نی

اسیں لوک اُڈیکاں مارے نی
ایہہ چانن چن ستارے نی
سانوں لا نہ اینویں لارے نی
ہُن ملن دا کر کوئی چارا نی
لنگھ چلیا ای ساون سارا نی

سچ پُچھّو تے میرا خیال اے رؤف دا شاعری وچ اصل میدان نظم اے، تے غزل یا گیت یا ہور کوئی صنف اوہ زبان دا ذائقہ بدلن لئی لکھدا اے۔ ایس مجموعے وچ رؤف دیاں نظماں پڑھدیاں ہویاں شروع توں اخیر تک لگاتار نواں توں اُچاں وَل جاندی ہوئی واٹ ملے گی۔ ایس پینڈھ وچ اوہ منزلاں تے منزلاں مار دا ہویا اگاں نکلدا ای نظر آؤندا اے۔ رکتے وی اوہدے پیر ٹُردے ہوئے نہیں دسدے۔

رؤف دی نظم دے موضوع وی دو نیں ——— پہلا ——— "فرمائش" ——— "مت" ——— "پیار" ——— "سرناواں" ——— "جواب" ———

تے "بی بی راتی" ـــ جیہیاں نظماں والے ۔ ایہناں نظماں وچ سِکّاں تے سدھراں وے اَڈّو اَڈّ جذبیاں دے جہاندرے نیں، تے انہاں نظماں وچوں سرناواں سب توں سِر کڈھویں نظم اے ـــ ایس نظم دا ہوکرا گھٹو گھٹ دو سال تک مشاعریاں وچ پیا رہیا۔ نظم چھپ وی گئی، تاں وی لوک ایہدیاں نقلاں کر کر کے لیجاندے رہے ۔ اجیہاں نظماں لئی بڑی تلاش دی ضرورت ہُندی اے ـــ تلاش توں وودھ بیان کرن دا انداز تے اک انجانا جیہا تسلسل وی لبھناں پیندا ئے ، تے "سرناواں" دیاں ایہو خوبیاں ای اوہدی شُہرت دا سبب بنیاں ۔

میں ایس نظم دے شعر ایتھے لکھن دی بجائے ـــ شیخ ہوراں دی اجازت توں بغیر اوہ نظم ایتھے دین دی جرأت کرناں ، جہڑی کرا چیوں کسے سوآنی نیں جواب وچ لکھّی سی تے پنجابی دے کسے رسالے وچ چھپی سی ـــ بہتر اے کہ پہلے سرناواں پڑھ لئی جاوے تے فیر ایہہ جواب پڑھیا جاوے ، تا کہ پوری تصویر سامنے آ سکے ـــ

دس دیاں تینوں سرناویں

جے کر مینوں چِٹھی پاویں | دس دیاں تینوں سرناویں
پر توں چِٹھی پادیں گاوی؟ | دل دیاں تینیں سناویں گاوی

مینوں تے اعتبار نہیں جیّاں
کون کسے دے لکھیں پڑدا ؟
خالی خولی پیار اے دُنیا
کیہہ کرنا ایں چٹھی پا کے
جے تُوں سِر پر رہ نہیں سکدا
سُن لیئں میری عرضا
ہور بھاویں جو مرضی لکھیں
سجّن بیلی یار نہ لکھیں
پُھل گلاب رویل نہ لکھیں
چنبے دی وی کلی نہ لکھیں
اپنا مان تران نہ لکھیں
وید گرنتھ پُران نہ لکھیں
جے توں آکھیں ایہنوں پیار
کتھے تیری بدھ وے اڑیا
آخر دا دم بجھ وے اڑیا
جام شراب توں آوے قے
میں نہیں نیندی تیری جان

دل نوں کجھ قرار نہیں جیّاں
کون کسے دے پچھّے مردا ؟
مطلب دی سب یاری اے دُنیا
ایویں اپنا مغز کھپا کے
نچلّا ہو کے بہہ نہیں سکدا
چٹھیاں جتیاں مرضی پا
سرناویں نہ فرضی لکھیں
لگراں جیہی مُٹیار نہ لکھیں
شیشی عطر پھلیل نہ لکھیں
مشری دی وی ڈلی نہ لکھیں
واسطہ ای ایمان نہ لکھیں
توبہ وے قرآن نہ لکھیں
توبہ میری استغفار
پلّے رہیا نہ کجھ وے اڑیا
لُجھ کُلجھ نہ لجھ وے اڑیا
میں نہیں بندی بھیڑی شے
ٹھپ رکھ غزلاں دا دیوان

کیہ رکھیا اے اپنیاں وچ　　کیوں پیا کرنا ایں ایویں زچ
جے توں لکھنوں نہیں رہندا　　کیوں نہیں سچیاں گلاں کہندا
میری سن لے اکّو گل　　سدھے رستے ٹُردا چل
دھیا ورانجھا بن کے دس　　مرزے وانگر تن کے دس
وانگ فرہاد دے ٹُک کے ویکھ　　مجنوں وانگر سُک کے ویکھ
جام تماچی دی کر ریس　　وانگ جینسیر دے دے سیس
پنّوں خاں توں مرنا سکھ　　مہینوال توں سڑنا سکھ
یوسف شاہ ہار ہو متوالا　　کجھ تے بن دے جیویں شالا
بانا پہن سدائی والا　　ڈھوٹھا پکڑ گدائی والا
عاشق بن کے دس اک وار　　تاں آوے تیرا اعتبار
فیر بھاویں جو مرضی لکھیں　　سچیاں لکھیں فرضی لکھیں
شیریں لکھیں سوہنی لکھیں　　بھانویں توں من موہنی لکھیں
ہیر چوچک دی بیٹی لکھیں　　بھانویں ہیر سلیٹی لکھیں
خاں کھیوے دی بالی لکھیں　　گز گز مینڈیاں والی لکھیں
جے دل چاہے رائیاں لکھیں　　بھانویں اپنی صاحباں لکھیں
بالو لکھیں ماہری لکھیں　　یاں ماہیئے دی پیاری لکھیں
لیلے لیلاں زون چا لکھیں　　بھاویں حبّہ خاتون چا لکھیں

بھاویں نیک سرشتی لکھیں
پر تیتوں کیہ لوڑ اے چناں
توں تہیئں چٹھی لکھن لگا
سچ ای آکھیا اے وارث شاہ

بھاویں حور بہشتی لکھیں
رناں دی کیہ نفور اے چناں
توں ہنیئں بیباوسّن لگا
مرداں دا اے کیہ وساہ

"وارث شاہ میاں مرد سدا جھوٹے
رناں سچیاں سچ کیہ تار دے او"

ایہہ جواب چھپن توں بعد سرناواں دیاں دُھماں دیس وے کُوٹ کُوٹ وچ پیاں تے ایدے توں بعد ساڈا عزیز شاعر رؤف وی چُپ نہ بیٹھ سکیا، اونے وی ایس جواب دا جواب دتا، تے بڑے ٹھکے نال دتا ـــــ ایہہ "جواب الجواب" وی ایس مجموعے دی زینت اے ـــــ رتناں نظماں نوں پڑھ لئو، پنجابی ادب دا بلیشتر لوک حصّہ ایہدے وچ آ گیا ئے ـــــ سرناویاں سرناویاں وچ ای لمیاں کہانیاں چھڑ گیاں نیں جویں پنجابی دی لوک تاریخ مرتب ہو رہی ہووے۔

اِک گل دا خیال رہوے کہ اُپر لیاں نظماں رؤف دی شاعری دا پہلا پُور نیں، تے اوہ شاعری کیہ جدا پہلا اکھر پیار دی رسک تے سدھراں دی لٹک توں شروع نہ ہووے۔ ایدے توں بعد ای اکلاپے دا گُوہڑا احساس آکھم آگیڑ دا اے، تے اوہدی شاعری دا دُوجا پُور سوچ

دی بیڑی وچوں شعر دے پتناں تے اُتر دا اے۔

ایس پُور وچ رؤف دیاں بہت ساریاں نظماں نظر آؤندیاں نیں۔ "پیاس" — "پاگل" — "دورُوپ" — "دُعا" — "اچھوت" — "نُوان" "تھوڑ" — "سر دی چدّر" — "سنجی ہنیری" — "کھوہ دی آواز" تے "کنول" جیہیاں سگھڑ نظماں ایس حصّے دا سُہاگ نیں۔ تے ایسے حصّے وچ آکے رؤف اک نرول شاعر ہون دا ثبوت دیندا اے — اوہ حیاتی دی رنگارنگی توں تخلیق دے اُچرج اصولاں تک نوں اپنی لکھت دے آرے ہیٹھاں لے آؤندا اے۔ اِک چھوٹی جہئی نظم "دورُوپ" ایس مجموعے وچ شامل اے۔ غور نال پڑھیئے تے ایہہ دو روپ رُکھّاں توں حیاتی دے دو روپ لگن لگ پیندے نیں۔ تے جے سرسری نظر ماریئے تے اِنج لگدا اے جویں اوہ سچی مچی رُکھاں دے کول بہ کے اوہناں دے دُکھ سُکھ سُن رہیا اے۔

وچ وساکھے اگّاں ور گیاں، دُھپیاں دے وچ سڑ دے رُکھ
گوڑھ سیالے گکرپالے، سردی دے وچ ٹھر دے رُکھ
مینہ ہنیری، بدّل جھکّڑ، اپنی جان تے جر دے رُکھ
بندیاں کولوں چنگے جے راہیاں نوں چھانواں کردے رُکھ

زندگی — تے زندگی دی چال ڈھال دا کیہا سانواں سبھا اے،

فیر اوہ دوسرے بند وچ تاں ایتھے توڑ وائے تے اِنج لگدائے جویں کُوزے وچ دریا بند ہو گیائے۔

میرے توں وی اُچے ہو گئے نیویں نیویں پر دے رُکھ

ایسے طراں جد اوہدی نظم "پیاس" سامنے آؤندی اے، تے نظم پڑھدیاں ہویاں پڑھن والے دا دل وی چیک پیندائے۔

میں پیاراں دے لئی ترسیا، میرا کوئی نہ بنیا یار
اُنج چار کتّیاں سلویاں مینوں چھڈ گئے سارے ساک
میں سب کجھ ہندیاں سندیاں وی رہتاں نت اُداس
میرے ہوٹھاں اُتے اَج وی اوہو جنم جنم دی پیاس

میں اک گل کہن دی جرأت کرداں کہ ایہہ نظم —— اصل وچ رؤف دی شاعری دا اوہ نقطہ اے جدے گِرد اوہدا اک اک خیال گھُمدائے۔ اوہ سب کجھ ہندیاں سندیاں وی اج تک سہکدا رہیا اے، تے سہکدا رہوے گا۔ ایہو اک جھیل تے ہے، جدے وچّوں چھالاں وی پھُٹ رہیاں نیں —— چشمے وی اُبھر رہئے نیں، تے دریا وی —— میرا مقصد اے رؤف شیخ دا احساس تنہائی، جدا "پیاس" بڑا ای من موہناں فنّی نمونہ اے۔

احساس تنہائی پختہ ہو جاوے تے شاعر اپنے آپ توں باہر چھال ماردا اے۔ تے ساری کائنات وچ کِھلّر کے اوہدے ذرّے ذرّے

وچ وسّن دی کوشش کردا اے ــ "پاغل" تے "اچھوت" نوں پڑھ کے ذرا "کنول" نوں وی ویکھدے چلو ــ ایہہ ہمہ گیری اینہاں نظماں دا خاصہ اے۔ "پاغل" وچ تے اوہ آپ دی پاغلاں وانگوں "یزداں بہ کمند آور" تے عمل کردا اے۔

میں سوچاں وچ پھسیا ہویاں ربّا مینوں کڈھ دے
اک گل میری من لے اگوں بندے بنانے چھڈ دے

ایہہ گل کہندیاں ہویاں اوہ ایہہ وی جاندا اے کہ ایہہ "مجذوب دی بڑ" ای اے۔ گل ہوتی ممکن نہیں۔ ایسے لئی تے اوہ اپنی گل منانا چاہندا اے جویں خالق دے حضور بندے والا مان لے کے جھَل کھلار رہیا ہووے۔ "اچھوت" وچ وی ایسے ہمہ گیری والا رنگ اونے پایا اے ــ اوہ مذہب تے قومیت توں اگاں جا کے اک انسان دی گل کردا اے۔ ساڈے ہتاڈے جیہے انسان دی جد اقصور بس اینہاں اے کہ اوہدی ماں اوہدے پیو داناں نہیں دسدی۔ اوہ ایتھے ایہہ گل وی گلاّں گلاّں وچ آکھ گیا اے کہ اچھوت کِسے خاص خطّے وچ ای اچھوت نہیں، دُنیا دے ہر خطّے وچ وسدے نیں، تے فرق نہ اوہدے وچ اے جہدے پیو داناں پتہ اے، نہ ایہدے وچ کہ جہڑا ابن باپ اینہاں فضاواں وچ تاریاں وانگوں گھُم پھیر رہیا اے۔

ایہہ گلّاں انساناں دیاں سَن پر ہمہ گیری تے ہر شے دا دُکھ مُل لین دا سبق دیندی اے۔ ذرا "کنول" نوں پڑھ کے ویکھیئے تے انج لگدائے جویں اوہ کنول نہئیں اک اچھوت اے، اک پاگل اے۔ اک احساسِ تنہائی دا ماریا ہویا رؤف اے۔

یس باگاں توں دُور ایس جھیل دا اک کلّا مہراج
لالی زردلباں دی منزل، یس منزل دا تاج
چار چوفیرے جھیل دی لمّی، چُپ نے ڈیرا لایا
رات اک رات حیاتی میری دن اچڑھیا کُرمایا

ہور اگاں ٹرئیے ــــ رؤف دا اک شعر اے۔

کِسے دا دُکھ سُناں تے میرے دل نوں مُنھ بھر بوہے
کِسے دی اکھ دا اتھرو ویکھوں ساری رات رواۓ

میں اوہدے ایس سچے جذبے دے ثبوت وچ اوہدیاں گھٹو گھٹ دوسرے پور دیاں ساریاں نظماں پیش کر سکناں، پر "دُعا" ــــ "نواں" "تھوڑھ" ــــ "ویر دی چادر" تے "کھوہ دی اواز" تے خاص طور تے حیران کر دیندیاں نیں کہ بعض گلّاں اسیں روز سُندے آں ــــ بعض حادثے روز ساڈے اردگرد ہندے نیں ــــ اسیں بہت کرنے آں تے اوہناں تے تھوڑی دیر لئی چُپ ہو جانے آں، کوئی دُکھ بھریا جملہ

کہہ کے دل نوں وھرواس دے لینے آں، پر شاعری وچ موضوع نہیں بنا ندے۔ اصل وچ ساڈا خیال ہُندائے کہ اوہ موضوع نہیں بن سکدا۔ تے ایہہ گل ایس مجموعے دے پڑھن والیاں نوں وی محسوس ہووے گی کہ رؤف نے بڑی اسانی تے چابکدستی نال اوہناں خیالاں تے حادثیاں نوں موضوع نبا دتائے۔

"نوان" وچ اک ماں اپنی جوان دھی نوں ویکھ کے سوچدی اے، جہڑا شوہر ایہہ نشانی دے کے ڈھیر پہلے اونوں چھڈ گیاسی — اوہ اپنی ایس دھی دا ہتھ اوسے طراں دے اک بے وفا شہزادے نوں پھڑا کے اُچان توں نواں ول وہندے ہوئے پانی دی مثال بنی ہوئی اے۔ ایہہ موضوع اینّاں عام جیہا اے کہ اسیں سارے جاننے آں پر رؤف دا کمال اے وے کہ اونے اپنے فن دی کارنس تے سجا کے ایس خیال نوں بڑا خاص نبا دتا اے۔

ایسے طراں "تھوڑ" — "تیری چدّر" تے "دُعا" دی فطرت دے اُچرج اصولاں وَلّے گجھے اشاریاں دی حیثیت رکھدیاں نیں — "تھوڑ" دا اسلوب بڑا عجیب اے، شروع وچ نظم رومانتک لگدی اے، تے جس ویلے ایس کلائمکس تے اپڑنے آں، اک دھچکا جیہا لگدا اے۔ تے شاعر دا اپاک جذبہ نظم نوں اک پیغام دا درجہ دے دیندا اے۔

ایہو جیہا پیغام تے "سِر دی چادر" وچ وی اے، پر "دُعا" اوس گہرے دُکھ دا جھاندرا اے جہڑا ساری انسانیت دا دُکھ اے۔ ویکھن نوں ایہہ نظماں چھوٹیاں چھوٹیاں کہانیاں نیں، پر اینہاں دی عظیم مقصدیت بے نظیر اے ــــ ایہدے توں ناںہہ نہیئں ہو سکدی۔

ایس مجموعے دی اک نظم "سُنجی ہنیری" دی ایسے قبیل دی نظم اے تے میں ایس نظم بارے حرف اینا کہہ کے چُپ ہو جاناں کہ ایہہ نظم "امر" اے بالکل نواں خیال اے۔ فطرت دی اک مصلحت وَلّے گوہڑا اشارا تے رمز اے ــــ ہنیریاں آندیاں نیں، اپنے راہواں تے ہزاراں تباہیاں مچاندیاں نیں، پر شاعر دی "تیجی اکھ" اوس تباہی وِچّوں سخاوت دی اوہ گھُندروی لبھ لیندی اے جہڑی ایس ظالم ہنیری دے اندر دبک کے بیٹھی ہوئی اے۔

ایس مجموعے وچ تن نظماں وکھو وکھ جذبیاں تے موقعیاں وِچّوں اُگر کے آئیاں نیں۔ "دیس دامان" ــــ "پردیس" ــــ "تُوں تے میں"۔ جتھے ہمہ گیری انسان دا فطری حق اے اوتھے قومی جذبہ قومیت تے دیس دا حق اے، تے رؤف ایس جذبیوں وی بے خبر نہیئں۔ اونے دیس دامان لکھ کے ایہہ ثابت کر دتا ئے کہ اوہ دیس تے دیس دے وسنیکاں نال کِنّاں ڈونگھا پیار رکھدا ئے، تے دیس دے

مسلیاں اُتے وی اوہدی نظر اے ـــ اوہ دَبّج گج کے ایس نظم وچ کہندا اے، کشمیر دی آزادی بڑی ضروری اے، اوہدے وسنیکاں دا فطری حق اے، تے اسیں ایہنوں دشمناں کولوں کھوہ لینا اے بھانویں ایدے لئی سانوں کِڈی وڈی قربانی کیوں نہ دینی پوے۔

تے دیس دی ایہو محبّت اوہدے اندر اوس ویلے وی موجاں ماردی اے جد اوہ روم دے من کھچویں منظراں تے ہوش اُڈا دین والے چہریاں وچ ٹردا پھردا پردیسی نوں جنم دیندا اے۔

اک توں اک مَن کھچویں صورت، اک توں اک من بھاؤنی
کسے نہ گل وچ ناماں دِسّے، نہ ٹِکّا نہ داؤنی

"دیس اوڑک دیس اے"۔ دُنیا دا کوئی خطہ سوہنے توں سوہناں ہوسکدا ایے پر دیس نہیں ہوسکدا۔ دیس تے اوہدا ای ہوسکدا اے جدے تن بدن تے اوہدی مٹی لگی ہوئی اے، تے رؤف دے تن بدن تے اوس دیس دی مٹی لگی ہوئی اے، جدے اک ٹِکّے، اک نامّے تے اک داؤنی اُتوں اوہ پورے روم دا سہپن وار سکدا ایے۔

اَخیر وچ اک نظم "توں تے مَیں" دا ذکر میری بساط توں باہر اے۔ اوہدے وچ سرکار دوعالمؐ نال پیار دا اظہار اجہئے رنگ وچ ہویا اے کہ اوہدا صِلہ لفظ نہیں ہوسکدے۔ مینوں یاد اے عید میلادالنبی تے

جدوں رؤف ایہہ نظم پڑھی تے خلقتاں وچ ہیاں جاندیاں سن — تے مینوں ایہہ وی یاد اے کہ محلے دے اک بزرگ پہلوان صاحب مینوں ملے تے پچھن لگے" — "یار او باؤ کتھے دے جنہے ڈب نال آڈا لایا سی"۔ میں ڈر گیا کہ خورے پہلوان ہوراں نوں نظم چنگی نہیں لگی۔ تے اوہ ہن رؤف تے گرمی چھانٹن گے۔ پر جدوں میں پچھیا "کیوں پہلوان جی نظم پسند نہیں آئی" تے پہلوان ہوراں آکھیا" نہیں بھئی، سانوں بھاویں شعراں دی سمجھ نہیں آندی — پر اسیں ڈرج کے اوس باؤ دے شعر سننا چاہنیں آں — اونے ڈب نال آڈا لایائے، مڑ دہو یا ناں، بکڑی "شئے" تے نہیں ہیگا"۔

خورے ایہہ گل بعض ذہناں نوں مضمون دے معیار توں ڈگی ہوئی نظر آوے پر میں ایس لئی مضمون وچ شامل کر دتی اے، کہ انیاں پہلواناں نیں ای پنجابی زبان تے پنجابی مزاج نوں زندہ رکھیا ئے۔ ایس لئی اوہناں دی رائے ضرور کوئی وزن رکھدی ہووے گی۔

رؤف دی شاعری، اوہدی چھب، اوہدی اُڈان تے اوہدے نازک خیالاں نوں ویکھدیاں ہویاں میں آونوں اوہدی زبان وچ ای مشورہ دینیاں تے مضمون نوں ختم کرناں۔

آج گھر جا کے مرچاں لے کے سر توں وار کے چُلھّ وچ پائیں
تو ے توں تھوڑی جیہی کالک لے لئیں اپنی سچّی گل تے لائیں

شلطان محمود آشفتہ
بھاٹی گیٹ ۔ لاہور

۲۸ اپریل ۱۹۶۵ء

شہر سُنجا سُنسان محلّے ہر ذرّہ چُپ چاپ
رات ہنیری کجل بھنی ڈھک لیندی سب پاپ
ایس سمے اِک تارا ٹُٹے، کھنڈے تے مر جاوے
اِنج جاپے جُوں وِچھڑ گیا واں اپنے کولوں آپ

مشورہ

اَج گھر جا کے مِرچاں لے کے ہِرتوں وار کے چُلّھ وِچ پائیں
توُ سے توں تھوڑی جیہی کالخ لے لئیں اپنی سجّی گل تے لائیں
میری مَن شیشہ نہ ویکھیں نہیں تے میری رقیب بنیں گی
کھیچل کر کے، میرے لئی، اپنے توں، اپنا آپ لُکائیں

غزل

کِنّے مندر دل دے اندر آپ بنائے ڈھائے
ایہہ اُداسی ایہہ اکلاپا مینوں کھاندا جائے

کِسے دا دُکھ سُناں تے میرے دل نوں مُٹھ بھر یوے
کِسے دی اکھ دا اتھرو مینوں ساری رات رُوائے

ساتھوں بُھلیاں گئیاں نہ اوہ زُلفاں کالیاں راتاں
ازلوں سنگی گُھپ ہنیرے کِیکن ہون پرائے

چار چوفیرے گُھپ ہنیرے کنڈے سب اُٹھوئیں
کِس کِس کولوں بچ کے لنگے کِس نوں یار بنائے

اک ہیں توں اسمانی بیٹھا بھُنجے لکھ ہزاراں
اک اکارا شیخ وچارا کس کس نوں پرچائے

اِک شعر

کجھ ڈِناں توں دل میرا کُجھ وڈیا گھٹیا رہندا اے
جیہڑی سوہنی صورت ویہناں تیرا جھولا پیندا اے

سرناواں

جے کر تینوں چِٹھی پانواں
کیہ لکھاں گا میں سرناواں

پیاری لکھاں سوہنی لکھاں
رانی یا من موہنی لکھاں
جند حیاتی یا دل لکھاں
یاں سدھراں دی منزل لکھاں
محرم لکھاں سجن لکھاں

اپنے دل دی دھڑکن لکھّاں
یار لکھّاں یا بیلی لکھّاں
یاں ہمراز سہیلی لکھّاں
ساتھی لکھّاں ہانی لکھّاں
بُجھّن ہار کہانی لکھّاں
مِتر لکھّاں مِیت چا لکھّاں
رُت بہار دا گیت چا لکھّاں
تِلّے دی کوئی تار چا لکھّاں
پُھلاں ورگی نار چا لکھّاں
سُر چا لکھّاں لے چا لکھّاں

ہیریاں ورگی شے چا لکھاں
سمجھوں باہر سوال چا لکھاں
اَچرج اَن بھول خیال چا لکھاں
بیلے دی کوئی ہرنی لکھاں
مصر دی جادُوگرنی لکھاں
سوہل ملوک جیہی جٹّی لکھاں
یاں سُوتر دی اَٹّی لکھاں
پیار دی پینگ دا جھُوٹا لکھاں
یاں فیر سرو دا بُوٹا لکھاں
اپنی رُوح دا چَین چا لکھاں

پران چا لکھاں نین چا لکھاں
کیوں چنبے دی کلی نہ لکھاں
یاں مشری دی ڈلی نہ لکھاں
تینوں پھل گلاب دا لکھاں
یاں فیر جام شراب دا لکھاں
لمیاں زلفاں والی لکھاں
بانکی یاں متوالی لکھاں
تینوں اُت مٹیار چا لکھاں
اپنا سجرا پیار چا لکھاں
اسماناں تے تارا لکھاں

تینوں عالم سارا لکھاں

یاں فر چن دا ٹکڑا لکھاں

اپنے گیت دا مکھڑا لکھاں

یاں فر اپنی جان چا لکھاں

غزلاں دا دیوان چا لکھاں

تینوں اپنی ہیر نہ لکھاں

متھے دی تقدیر نہ لکھاں

الھڑ مست جوانی لکھاں

اپنے دل دی رانی لکھاں

تینوں دین ایمان چا لکھاں

اپنا ماں تراں چا لکھّاں
تینوں طُور دا نُور نہ لکھّاں
یاں فردوس دی حُور نہ لکھّاں
سرناواں نہئیں جچدا مینوں
جھُوٹھ کدی نہئیں پچدا مینوں
مَیں نہئیں لکھدا تینوں چِٹھی
بھانویں توں ایں کیڈی مِٹھی
جے کر تینوں چِٹھی پانواں
کیہ لکھّاں گا مَیں سرناواں

غزل

ڈکھ حیاتی کلّا ساتھی کدھرے رُوپ وٹا نہ جاوے
ڈرناں رستے مُک نہ جاون کدھرے منزل آ نہ جاوے

میرے دل وچ وسّن والے گھیرے جنگل وچ آ وسیا ایں
ویکھیں ایہہ بے انت اُداسی تینوں کدھرے بھا نہ جاوے

جتھے تیرے ملن دا ڈر اے اوتھوں میں ولا کے لنگناں
سینے دے وچ پنیدی کچھ نوں تیرا رُوپ گھٹا نہ جاوے

اکھّاں دُکھّاں بھریاں نوں میں ہنجواں دے نال دھوندا رہناں
اینہاں دے وچ وسدی مُورت مٹی نال دھندلا نہ جاوے

میں پردیسی راہوں کھنجیا ڈنگیا کالیاں راتاں دا
ویکھیں تیرے شہر دا چانن میرا سب کجھ کھا نہ جاوے

اِک شعر

ذاتاں دے رَولے وِچ پے کے دُنیا کولوں ڈر کے
اپنے پیار نوں وِیہناں وِیں توں نیویاں اکھاں کر کے

جواب

میں تے چھٹی پائی نہئیں سی
اینویں گل ودھائی نہئیں سی
کیہ کرنا سی چھٹیاں پا کے
گل ودھا کے دل نوں لا کے
اوہنے لکھّے نیں سرنانویں
جے کر بینوں چھٹی پانویں
لکھیں تے کجھ بن کے لکھیں
بینوں اپنی من کے لکھیں

ہیں تے رانجھا بن جاواں گا
تخت ہزار چھڈ آواں گا
ہیر جے ڈولی چڑھ جاوے گی
کھیڑیاں دے گھر وڑ جاوے گی
کن ونھا کے مُندراں پا کے
جوگی بن کے ویس وٹا کے
در در ٹکر منگدا پھراں ہیں
ایسا کاہنوں پیار کراں ہیں
مرزا بنوں ڈردا نہئیں ہیں
خان شمیر توں مردا نہئیں ہیں

وانگ فرہاد دے ٹک سکناں واں
مجنوں وانگر ٹک سکناں واں
جے صاحباں یاں شیریں لبھّے
یا لیلے جیہی تینوں لبھّے
عزت بیگ دی بن بہنا واں
پیٹ کباب بنا لینا واں
جے کچے تے تر کے آویں
جان تلی تے دھر کے آویں
وچ تھلاں دے سڑ کے دسیں
یاں بکّی تے چڑھ کے نسیں

آجاوے گا فر انتبار
لکھیں بھانویں سو سو وار
تینوں ات مُٹیار نہ لکھّاں
اپنا سجرا پیار نہ لکھّاں
چنبے دی وی کلی نہ لکھّاں
مشری دی وی ڈلی نہ لکھّاں
فرضی نہ سرناویں لکھّاں
جو کجھ توں فر چاہویں لکھّاں
جے توں میری جان نہئیں بن دی
غزلاں دا دیوان نہئیں بن دی

ساتھ نہئیں دیندی ہان نہئیں بندی

میرا مان نزان نہئیں بن دی

کاہنوں لکھنی ایں سزا نویں

کیوں پئی ایویں آڈا لاویں

رانجھ نہ پا کُوہت نی اڑیئے

نہ چُک اینی اَت نی اڑیئے

"ٹُھٹ رنّاں دی یاری آکھن

کھُریں جنہاں دی مت نی اڑیئے"

توں ایں سوہل جیہی شہری کُڑیئے

مُڑ جا پتلے پیری کُڑیئے

ایہہ رستے نی اِیڈ آولڑے
سانوں نہ ہون دونویں پلڑے
تیرے وَس دی گل نہئیں پیار
توں پڑھدی رہو استغفار
بس نہیوں اِج وَسّن لگّا
میں نہئیں چیٹھی لِکّھن لگّا
جوت جناں دی ہر تھاں جگّے
شیخ کبیہ بولے پیراں اگّے
سچ نہیں کہہ گئے وارث شاہ
رنّاں دا نہئیں کوئی وساہ

"وارث رن، فقیر، تلوار، گھوڑا
چارے تھوک ایہہ کسے دے یار ناہیں"

اک شعر

مَیں متھیا اے تینوں ای ٹالاں
پیاراں والا روگ نہ پالاں

غزل

ہاواں بھر بھر دن گزاراں ہو کے بھر بھر رات
نینن جھڑی سواہری لگی گئیہ آئی برسات

کھوہ کے لیتھوں میر یار رباّ بیتیے ڈناں دی یاد
یاد آ آ کے اگ لاندی اے اوہدی اک اک بات

خورے ایہدا حال ویکھ کے ترس تُساں نوں آوے
اک واری تے پا کے ویکھو اُجڑے دل وچ جھات

اوہ وی چھڈ کے ٹُر جاون گے نہئیں سی ایہہ اُمید
ایس دُنیا وچ اوکھے ویلے کوئی نہئیں دیندا سات

چن دے پچھے اینویں بھجائیں توں چکور اچھلیا
دل دی بازی کھیڈن والے کھا جاندے نیں مات

دو دِلاں نوں مِلن نہ دیوے ایہہ دُنیا دی رِیت
ایتھے پہلوں دولت ویہندے پچھوں پُچھدے ذات

اک شعر

دُکھیں ہسنا سُکھیں رونا
ایس دُنیا وچ دونویں فن

فرمائش

بینوں چوڑا لیا دے کچ دا وے

جیہڑا گوری باہنہ تے چجدا وے

تینوں کہندی مُول نہ سنگاں وے

اج لے کے آویں ونگاں وے

بُندے وی لیاویں چاندی دے

جیہڑے چمکن آوندی جاندی دے

گُجھ لے آویں دنداسہ وے

جے تکنا ای میرا ہاسہ وے

تھوڑی جیہی رانگلی مہندی وے

میں چڑّھے ہتھیں رہندی وے

اک ریشمی لیاویں نالہ وے

اُتے پراندا موتیاں والہ وے

اک جُتّی تِلّے دار چیناں

نالے تِن لڑیاں دا ہار چیناں

فِر جد توں شہروں آویں تے

مینوں ہس کے کول بُلاویں تے

مَیں کڈھ کے ڈِنگا چِیر جیّاں

بن آواں تیری ہیر جیّاں

سب گہنے کپڑے پانواں گی
اُت اپنا رُوپ ودھاواں گی
فر گیت خوشی دے گانواں گی
تینوں راگ انمول سناواں گی

میرا دل پیا اندروں مچدا وے
بُلھیاں تے ہاسا نچدا وے
نہ لوڑاں چوڑا کچدا وے
جیہڑا گوری باہنہ تے جچدا وے
نہ چاہواں سوہیاں ونگاں وے
میں تیتھوں تینوں منگاں وے

میرے گل دا ہار آ جاوے
میرے اصل سنگھار آ جاوے

اک شعر

یاداں تیریاں پلکیں وسّن
چوندی رہندی اے ایہہ چھت

غزل

چلی پُرے دی ہوا
میرا دِل ڈولیا
اوہنے سمجھیا فسانہ
اساں دُکھ پھولیا
کِنھوں چڑھیا اے چن
کِنّے بُوہا کھولیا
دل، اکھیاں، خیال
کِتھے کِتھے ٹولیا

اسی جِندے لئی رُلے
اوہنوں کِنّے رولیا

چار مصرعے

جیوے پُی جوانی تیری تینوں ربّ دیاں رکھّاں
بُھلیاں جان نہ میتھوں تیریاں گلّاں کر دیاں اکھاں
توں آیوں تے بُھل گئے سارے شکوے گِلے شکائتاں
تیرے اون توں پہلاں ہے سن دِل وِچ رولے لکھاں

گیت

تیری موراں ورگی چال کُڑے
تیری عمر اے سولہ سال کُڑے
تیری لُس لُس کرے جوانی نی
لک پتلا اکھ مستانی نی
تیرے گز گز لمے وال کُڑے
تیری موراں ورگی چال کُڑے

اُنگلی تے ٹھوڈی رکھنی ایں
کس سوہنے دا راہ تکنی ایں

پلکاں تے دیوے بال کُڑے

تیری موراں ورگی چال کُڑے

تیرے پیریں جھانجر چھنکے نی

تیرے گل وچ موٹے منکے نی

باہواں وِچ چُوڑا لال کُڑے

تیری موراں ورگی چال کُڑے

تیری موراں ورگی چال کُڑے

تیری عمر اے سولہ سال کُڑے

بی بی رانی

اوہنوں خورے پتہ وی نہئیں تے ایتھے کہانی بن گئی اے
دل نوں روگ اوّلے دے کے بی بی رانی بن گئی اے
کجھ یاراں نے رَل مِل بہہ کے ڈاہڈا اکّو ٹھپیا اے
جیہراں میرے پیار دا قصّہ وچ اخباراں چھپیا اے
انّیاں تے ہیں وی منّاں گاہس کے اکھیاں ہلیاں سَن
میرے کنّیں واج نہئیں آپڑی پُھل دیاں پتیاں ہلیاں سَن
نین ملن تے جھجکی سی کجھ سُنگڑی سی شرمائی سی
اکھاں نیویاں، بُیاں سَن مُکھڑے تے لالی آئی سی

اکھیں گھر جیہی آ گئی سی جوں ہرنی کوئی ڈر جائے
متھے تے تُنکے مُڑ کے دے جوں بازی جت کے ہر جائے

اج وی مینوں لگّا سی پئی مینوں مُڑ مُڑ تکدی اے
جھکدی جھکدی کہندی اے کجھ کہندی کہندی جھکدی اے

جوت جیہی نینی جگّی سی ہوٹھاں دے کونے پھڑ کے سن
اِکّو بحر وِچ سوچیا سی دل اِکّو سُر وِچ دھڑکے سن

دل میرا وی کیتا سی کجھ پُچھن تے کجھ دسّن تے
پیار دا بھانبڑ بالن تے کجھ بولن تے کجھ ہسّن تے

سچّی گل تے ایہہ وے پئی اوہ مینوں چنگی لگّی اے
سکھیاں دے وچ بیٹھی ہوئی بہتا ای کجھ پھبّی اے

اُنج تے کجھ وی ہویا نہئیں پر خورے کیوں چپ رہنا واں
یاراں دیاں گلاں چبھن تے رکتے وکھرا جا کے بہنا واں
رب دی قسمے گل کوئی نہئیں بس اینویں کہانی بن گئی اے
دِل نوں روگ اوّلے دے کے بی بی رانی بن گئی اے

سدکے محفل دے وچ مینوں ونگار کے
ساقی بنیں اج پیایا اے سورج ہنگار کے

گیت

دِل دھڑکے تے ہولی بولے

اَمبی دے اوہلے

وے آجا میری گل سُن جا

اَج اکھاں وچوں نیندراں نے کُھسیاں

خورے کیہڑی گلّوں خوشیاں وی رُسیاں

دل تڑفے تے اکھ تینوں ٹولے

اَمبی دے اوہلے

وے آجا میری گل سُن جا

بلبنوں گھر وَلّوں ہو گیاں نیں دیریاں

کھا جان نہ اُڈیکاں بلبنوں تیریاں

اکھ پھڑکے تے جیارا ڈولے

اُمبی دے اوہلے

وے آجا میری گل سُن جا

سینے لالیاں نیں اساں بدنامیاں

رکھاں سانبھ سانبھ تیریاں نشانیاں

بھیت دِلاں والے رَج کے نہ کھولے

اُمبی دے اوہلے

وے آجا میری گل سُن جا

دل دھڑکے تے ہولی ہولی بولے
اَمبی دے اوہلے
وے آجا میری گل سُن جا

کنڈے ڈُبیاں بھاگاں بھریاں
پار گئیاں کئی لیکھاں سڑیاں

مَت

کیہڑی گلّوں چُپ چپیتی نموں جھانی رہنی ایں
گُجھیّاں پیڑاں روگ اَوَلّے ہر ویلے کیوں سہنی ایں
کیوں اُلّجھیاں نوں جندڑے لگّے کیوں اکھاں ویران ہیاں
تیریاں میٹھو مٹّی زُلفاں دل میرا انتر فان پئیاں
کس وَیری نے کھوہ لے تیریاں بُلّاں اتوں ہاسے نیں
تیریاں خوشیاں تیرے چاءل گئے اج کیہڑے پاسے نیں
ہنجوئیں ویں رَت سُکاویں ہر ویلے توں ہو کے بھر دی
کس دے لئی توں جھلیئے گڑیے بول شریکاں والے جردی

عشق اکلّا نہئیں دُنیا وچ ہور وی روگ بتیرے نی
جیہڑے ساڈے چار چوفیرے رہندے شام سویرے نی
بُھبھل وانگوں اندرے اندر مدھکدے رہنا سو کھا اے
عشق دی بھٹّی وِچ اڑیئے کُندن بننا اوکھا اے
کس وَیری نے روگی کیتا کیہڑا بنیا تیرا میت
کس نے تینوں ہوکے دِتے کس نے کھولئے تیرے گیت
اُڈ دے پنچھی میت نہیں ہوندے اینویں نہ پٹی آساں لا
جیہڑا تینوں بُھل بیٹھا اے اوہدے لئی نہ جان گوا

غزل

جیہڑیاں اساں لکا کے رکھیاں
دسیاں محفل دے وچ اکھیاں

جھیا گیئوں مڑ پرت نہ آیوں
تھک گیئی جھل جھل ہٹیاں پکھیاں

جدوں وی گھپ ہنیرے آئے
بن گیاں پرچھاویں سکھیاں

بھل گئے مزے ملاپاں والے
ہجر دیاں جد لذتاں چکھیاں

پیار

نہ میں رانجھا نہ مَیں آیا چھڈ کے تخت ہزارہ
نہ مینوں کوئی ہیر ای لبھی مُلدا جس دا دوارہ
پنّوں نہئیں سال جے ٹُر جاندا لا کے سینے سَلّ
بھانویں نگروں کھا جاندے سسّی نوں وَیری تھل
مجنوں ہوندا تے میں سب کجھ اپنی جان تے جَردا
جنگلاں دے وچ ٹھیڈے کھاندا لیلےٰ لیلےٰ کردا
عزّت بیگ وی نہیں سال جے میں پٹ کباب بناندا
کسے گھُمیاری سوہنی پچھے پت تے پیار لُٹاندا

نہ رانجھا نہ پنّوں آں میں مجنوں نہ مہینوال
میرے لئی ایس دھرتی اُتے پیاراں دا نہئیں کال
پر اوہ پیار کدی نہ لوڑاں جیہڑا لاوے اگ
پریمی بھانویں مِل نہ سکّن دُھماں پے جان جگ
پیار کلی دا کومل ہاسا پُھلاں اُتے تریل
زُلفاں دی چھاں چن دا چانن اگ پانی دا میل
پیار کراں تے جرناں جاناں نہئیں بھرنی میں آہ
کنّوں کنّی پتہ نہ لگّے سڑ کے ہو جاں سُواہ

غزل

کیہڑی منزل کیہا کنارا مینوں نہئیں کجھ سار
میں تے گھُمن گھیرے رہنا ایں میں نہیں لنگناں پار

وَس چلّے تے بن جاندے نیں رب لوکاں دے لوک
لوڑ پوے تے رب نوں وی لیندے نے گاٹی مار

میں نہیں وِسنا خضر تے بھانویں چھلّن لکھ طوفان
میں وی کجھ تے سوچ کے دِتے تیرے ہتھ پتوار

ہجر دی لمّی چادر تان کے سُتا واں اک واسا
مینوں بیتیاں باداں دے پنّیاں نوں واج نہ مار

میری بُھل نوں بُھل کے سجناں آجا بُھل بُھلیکھے
میرے نیڑے وَس تے وسدے وسوسیاں نوں وسار

چار مصرعے

بھندیاں گلّھاں ویکھ کے مینوں لاٹاں ماردی سُجھی اگ
چن چڑھے تے ہر کوئی ویکھے کس نوں دسّے گجھّی اگ
غم دے اتھرو تیل بنے تے یاداں دے چنگیاڑے بُھٹے
اک واری فیر بھڑک پئی اے بڑے چراں دی گجھّی اگ

ماں

ہر ویلے جو دیس دی خاطر رکھے تلی تے جان
اوہو قوم دا سچّا راکھا اوہو دیس دا مان
میں اوہدے قربان

امناں دے وچ وسّے رسّے ہسّے کھیڈے گائے
دکھ مصیبت جان تے جر لے ہسّے ونڈا جائے
وچ میداناں لڑ جاندا اے اپنا سینہ تان
اوہو قوم دا سچّا راکھا اوہو دیس دا مان
میں اوہدے قربان

چنگی مندی گل وی سہہ لے فردی مّنے آکھا
بڈھیاں دی اوہ ڈانگ ڈنگوری کمزوراں دا رکھا
لوڑ پوے تے تھاں تھاں بوہڑے ہر ویلے ہر آن
اوہو قوم دا سچّا راکھا اوہو دیس دا مان
میں اوہدے قربان

سوہنے دیس دی ریڑھ دی ہڈی جنّت دی تصویر
ساڈے دل دی چھوٹی سدھر ساڈی اکھ دا نیر
جس دے بناں مکمل نہیں جے ساڈا پاکستان
اوہو قوم دا سچّا راکھا اوہو دیس دا مان
میں اوہدے قربان

ویریاں کولوں کھوہ لینا ایں ایہو گل اخیر
ہک تے گولی کھا لینی ایں چھڈنا نہئیں کشمیر
حق دی خاطر جینا مرنا جس دا دین ایمان
اوہو قوم دا سچّا راکھا اوہو دیس دا مان
میں اوہدے قربان

ہر ویلے جو دیس دی خاطر رکھے تلی تے جان
اوہو قوم دا سچّا راکھا اوہو دیس دا مان
میں اوہدے قربان

میں تے توں

خُلدوں کڈھ کے بھُنجے سُٹیا کوئی نہ آل موالی سی
کن آواز سُنن نوں سہکن اکھ انموڑ سوالی سی
ہوش آئی تے لبھن ٹُریا پھٹیا عشق دے تیر داسال
کدھرے پہاڑ اُلانگی جاندا شوہ ندیاں دے چیر داسال
نگر نگر وچ دھکے کھادے تھاں تھاں سیس نوایا سی
ہر بُت نوں سجدا کیتا ہر جا متھے لایا سی
دل وچ پیار دا بھانبڑ بال کے دور ہنیرا کیتا سی
عشق دی بوٹی دُکھ وچ گھول کے زہر پیالا پیتا سی

مُڑ تینوں کجھ ترس آیا کیوں چن اک چمکایا توں
میری ازل دی تسی اکھ نوں طور دا نور وکھایا توں
اک چانن توں جُسّیوں لاہ کے وکھرا نور کھنڈایا سی
اوہ تیرا پہلا شاہکار سی جس احمدؐ اکھوایا سی

میرے دل دی بُھکھ نہ لتھی میری اکھ دی رہی ترہائی
سینے دے وچ رڑکدی رہی سی دل دی گل نہ منہ تے آئی
نہ میں سینہ چیر وکھایا نہ میں اکھاں دا بنھ بھنیاں
پیار میرے دی پیاس نہ بجھی نہ میں وسیا نہ کوئی ملیاں
تیریاں بے پرواہیاں مینوں ہجر دے بلدے بھٹ وچ سٹیا

اکدن اینیاں بے پرواہیاں پیار میرا دن دنیوں گھٹیا

تریٹھ ورھے وی جبر نہ ہویا رات معراج دی مل بیٹھا سیں

مینوں ہجر دا لمبو لا کے آپ ہجر نہ جر سکیا سیں

اج وی ایسے آس وچ بیٹھاں کدوں ساہواں دی مالا ٹُٹے

جاواں مکھ حبیبؐ دا ویکھاں جاگ پون جے بھاگ نکھٹے

عشق کرییے تے جرناں سکھیے اینا تھوڑ دِلا نہیں ہوئی دا

سینا ساڑ لئی دا اے اپنا ہر دے اگے دکھ نہیں روئی دا

توں عاشق میں تہنگاں دے منہ تیرے وس وچ میں مجبور

توں ایں یار دی مرضی ہویا مینوں یار لئی ایہہ منظور

عشق نہ رتبہ ویکھ کے ہوندا عشق دے اپنے طور طریق
ویکھو شیخ دے جھلّے پن نوں کس دے عشق وچ ہویا شریک

اک شعر

دھرتی نیویں انبر کنیّا عرش دا کنگرا ہلیا
جد فرسوہنی دا انت بنا کے اوس نے بُھنجے گھلیا

پیاس

میں نہیریاں وچ گواچیا میری پچھی کسے نہ وات

میں لمّی واٹے سہکیا مینوں ماری کسے نہ ہاک

میں پنڈ پنڈ وچ رُلیا میری پھڑی کسے نہ باہنہ

میں قدم قدم تے پھٹّیا میرے سیتے کسے نہ چاک

میں چیک چیک کے تھکیا میری سُنی کسے نہ واج

میں گلی گلی وچ ٹُلّیا میری تھاں تھاں رُل گئی خاک

میں موڑ موڑ توں کھُنجیا مینوں دسّی کسے نہ راہ

میں بالاں دے وانگ وِلکیا مینوں کسے نہ لایا ڈھاک

میں بُوہے بُوہے پِنّیاں مینوں کسے نہ پائی خیر

میں دُکھّیں جھولی بھر لئی مینوں ویلے دِتّا ٹھاک

میں رویا ڈھاہیں مار کے میری کسے نہ پُونجھی اکھ

میرا لُوں لُوں عیباں کجیا مینوں کسے نہ کیتا پاک

میں پیاراں دے لئی ترسیا میرا کوئی نہ بنیا یار

اُنج چارے کنیاں ساویاں مینوں چھڈ گئے میرے ساک

میں سب کجھ ہُندیاں سُندیاں وی رہناں نِت اُداس

میرے ہوٹھاں اُتّے اج وی اوہو جنم جنم دی پیاس

دُکھ

وِچ وساکھے اگاں ورگیاں دُھپاں دے وِچ سڑدے دُکھ

گوڑ سیالے ککر پالے سردی دے وِچ ٹھردے دُکھ

مینہ ہنیری بدّل جھکڑ اپنی جان تے جردے دُکھ

نیندیاں کولوں چنگے نیں راہیاں نوں چھانواں کردے دُکھ

چوآں پاسے شاں شاں کردے دیواں ورگے ڈردے دُکھ

میرے توں وی اُچے ہو گئے نیویں نیویں پردے دُکھ

جناں ہیٹھ توں چرخا ڈاہیا جنہاں ہیٹھ توں وال سکائے

کیڈے کرماں والے نیں نی سوہنیئے تیرے گھر دے دُکھ

غزل

کدی تے ساڈے دل وچ وسّو دُور دریڈے دے وسینکو

کدی تے سچ مُچ سَپ بن جاؤ کالیو ڈِنگیو چِبیو رِیکو

ایس سُنجسان نوں اگّ گیا واں ایس چُپ چان توں رجّ گیا واں

کدی تے میرے نیڑے آ کے میرے کن وچ رَل کے چیکو

خورے اوہنوں یاد آ جائے بُھل بُھلیکھے پھیرا پا جائے

حالی نہ نُوں بُوہا کھولو، تھوڑا چِر تے ہور اُڈیکو

تھوڑ دِلاسی جہ نہیں سکیا پیار جھناں وچ تہ نہیں سکیا

اینوں سُوہا جوڑا پا کے موہڑیاں کنڈیاں وچ دھریکو

اک منزل دے راہیاں دے وچ ویر کرودھ تے دوری کیوں اے
آؤ میرے گل لگ جاؤ اوہدے پیار چ میرے شریکو

دو شعر

تیریاں میریاں یاداں سبھے
وکھریاں پئیاں سبھے کھبے

یاداں دے جد بوہے کھولے
کیہڑے کیہڑے دکھ نہ پھولے

پاگل

وال ویران تے سُنجیاں اکھّاں موہنوں وگّن رالاں
ننگے پَیر دوالے لیراں گل منکے دیاں مالاں
ہتھیں کاناں لیکاں مارے بُھجے ڈِنگیاں سدھیاں
ایس نادان تے بے فکرے نوں سوچاں خورے کدھیاں
چُپ رہوے تے داناں لگّے بولے تے انجان
داڑھی لبڑے منہ دے اُتے بُھک دے کئی نشان
نہ کوئی ایہدا تھو ٹھکانہ نہ کوئی ایہدا ساک
نہ اینویں کوئی ہیر اڈیکے نہ ایہہ رانجھا چاک

نہ دُکھاں وچ رونا جانے نہ سُکھاں وچ ہسّے
جو کجھ ایہدے دل تے بیتے کسے نوں مول نہ دَسّے
کسے نوں سُچا سائیں جاپے کسے نوں جھلّا دِسّے
لوکی اینوں اپنی تھائیں جوڑی پھردے قصّے
کوئی دڑے دا مبنر پچھے کوئی گھوڑے دا ناں
کون اے تے کتھے بیٹھا اے اوہنوں اُگھ سُگھ ناں
کوئی دھن دولت پیا منگے کوئی پُتراں دا جوڑا
ایس دھرتی تے کوئی نہ ڈٹھا بے غرضا بے لوڑا
نہ ایہہ کسے دا دوکھی وَیری نہ ایہہ کسے دا مان
پر اوسے کاریگر دا بنیا جس دے ہور انسان

مَیں سوچاں وچ پھسیا ہویاں رَبّا مینوں کڈ دے
اِک گَل میری من لے اگوں بندے بنانے چھڈ دے

ہنیریاں وچ گواچ گئے نیں سارے ہسدے پلدے لوک
ایس دُنیا توں اَکّ گئے نیں ایس وچ رہندے رہندے لوک
کوئی کسے دی باہنہ نہئیں پھڑدا کوئی کسے نوں راہ نہئیں دسدا
بھج نٹھ پکیں لدے ویکھے فیر وی ڈِگدے ڈھیندے لوک

پردیسی

مُنہ چُک کے بس تکّی جاوے اُچّیاں اُچّیاں ماڑیاں وَل
اکھّاں وچ حیرانی وَسّے موہنوں نہ آکھے کوئی گلّ

پَیر پَیر تے رُک رُک جاوے ہر شے وکھری ہر شے ہور
ہر شے ویکھن لئی انوکھی ہر صورت بس نویں نکور

کُھلیاں ڈُھلیاں سڑکاں اُتّے بھجّن ٹراں بسّاں نسّن
لال تے ہریاں بتیاں بل کے ایدھر اودھر رستے دسّن

موٹر موٹر تے مِلن شراباں ساقی سوہنے رنگ برنگے
باہواں دے وچ باہواں پا کے جوڑے پھردے وچ ترنگے

اک نوں اک من کھچویں صورت اک نوں اک من بھاؤنی
کسے نہ گل وچ ناماں دسّے نہ ٹِکّا نہ داؤنی

اینوں ہر گل نویں نہئی لگّے دیس دیس دی اپنی ریت
پل دو پل دے ساتھی ایتھے عمراں دا نہ کوئی میت

کوئی نہ ایدھی بولی بجھے کوئی نہ سجّن کھبّے سجّے
ایدھر بھجدی بس آ جاوے اودھر کار دا ہارن وجّے

کیڈا سوہنا کیڈا بیبا گنج کرمایا ہویا لگّے !
ٹم ٹم کردا بجھدا بلدا تیلوں باہجھ اک دیوا جگّے

کل مکّلا چپ چپیتا ہولی ہولی ٹریا جاوے
تھکیا ٹٹیا۔ بجھیا بجھیا وچ پردیساں رلیا جاوے

خورے اپنے دیس چ ایہہ وی کیڈا اُچ اُچیرا ہوسی
کِنّے پچُھ کے ٹُردے ہوسن کیڈا وڈا ڈیرا ہوسی
اج ایتھے پردیس چ آ کے گکھوں ہولا ہو گیا اے
ہر پاسے اِنج ہٹ ہٹ تکّے جیکو باﺅلا ہو گیا اے

جندڑی میری رول وے بھانویں وِدھ کے ہک نال لا
بھانویں شِملہ اُچّا کر لے بھانویں پیار نبھا

غزل

پلکاں اُتّے اتھرو مُک گئے بُلّاں اُتّے ہاواں

سُفنے بن کے رہ گئیاں نیں اک تتڑی دیاں چاہواں

بُھل بھلیکھے اَج وی جے توُں لنگھیں ساڈی گلیوں

زُلفاں نال میں راہ سواراں قدمیں نین وچھاواں

تیرے نال ہنیریاں راتاں جگ مگ جگ مگ لشکن

تیرے باجھوں سُنجیاں جاپن وگدیاں وسدیاں راہواں

دن تیرے خیالاں وچ بیتے راتی تیرے سُفنے

مینوں دس میں تیرے کولوں کیکن پنڈ چھڈاواں

بِن تیرے نِت ڈنگدے مینوں سپ اکلاپے والے
چین دا چانن کھان نوں پیندا اُوں اُوں سارن چھاواں
وچ اُڈیکاں کُھلّے رکھاں نیناں والے بُوہے
تیرے راہ دے چانن لئی پلکاں تے دیپ جلاواں

اک شعر

جھیڑیاں تیرے سنگ تِبایاں
رکویں وسار دیاں اوہ گھڑیاں

دُعا

اکھّاں سُنجیاں ہوٹھ سُکے تے رِیٹھو مٹی وال

ٹُک ٹُک روندے ہو کے سن ہڈلو رے بھر دی چال

دُور دریڈے دا کوئی جاپے آیا کرن کمائی

واہ واہ سوہنا بھرواں جُسّا عمراِ اکّی یا بائی

ایسے عمرے سوچاں فکراں چُپّاں دی بھرمار

نہ ایہہ ہیر جٹّی دی سدھر نہ سوہنی دا پیار

نیویں پائی سڑک دے کنڈے سہجے ٹریا جائے

سوچاں دے انّھے کھوہ لہہ کے گُھریا بھریا جائے

پچھلے پاسیوں شُوکدی آئی اِک رتن رنگی کار
اوہدی لِشک دے اگےّ جھول گئی سورج دی چمکار
دھکاّ مار کے بُھکھ دے سِر توں لنگ گئی لِشک دی مایا
اندر بیٹھے بے دردی دے متھے وَٹ نہ آیا
فیر کجھ دردمنداں نے اوہدا اگاّ پچھا لبھیا
شام توں پہلاں تھک کے اک لاوارث مُردا دبیا
اوہ مٹی دی ڈھیری سی اک انت اُداسی ہوئی
لوکی کہندے دُکھ مصیبتوں ہیئی خلاصی ہوئی

دُور دیس دی دُوجی گُٹھے اُچے پربت سہکن

تھلّے ساویاں کھیتاں اوہلے نہر دے کنڈھے ٹھکن
ایسے نہر دے کنڈھے ۔ اک لگھاں دی گُلّی دِسّے
ایدے ولگن وچ اک بُڈھڑی دُکھ دی چکّی پِسّے
اک منجی تے دو ترِن بھانڈے ایہدا کُل سرمایہ
یا مُڑ اک انملّا موتی ایہدی کُکّھ دا جایا
ایہہ بڈھا نورانی چہرہ پاٹے ٹاٹ تے بیٹھا
گوڈے موہڈے مارے جیکوں انّا پات تے بیٹھا
ہنجھ چکّے اسماں اَل تکیا خبر کریں رب سایاں
کنیاں ڈُبیاں ہویاں بیڑیاں توں نیں پار لگائیاں
وچ پردیساں رُلدا پھردا میری اکھ دا تارا

توں ایں اوہدا ربّا راکھا توں ای انت سہارا
میری عمر دی لگّے اوہنوں اوہدیاں دُور بلائیں
تتّی واوی اوہنوں ربّا کدی نہ کدھروں لائیں

ماں مہنگی جا جھولی اڈکے کدی مُراداں پائیں
ایہہ تقدیراں والا پر بت خورے چیر وکھائیں

تھوڑ

چُپ چپیتی بیٹھی آں کسے ڈونگھی سوچے کُھبّی آں
میں لیکھاں والے گوڑھے گُھپ ہنیریاں وِچ ڈُبّی آں
سوچاں میرے لیکھیں لکھیاں چُپاں میرا مقدّر ہویاں
کِنّی واری دل گُھسیا اے کِنّی واری لُک کے رویاں
اکھّاں ہنجواں دا گھر بنیاں مُکھڑے تے ویرانیاں وسیاں
جیہڑیاں مینوں کھا گیاں نیں اوہ سوچاں میں کدی نہ دسیاں
بینوا انج لگدا اے جیویں میں کلّی تے لگّی آں
وسدے شہر توں دُور دُریڈے سُنجی کلّی جھُگّی آں

رنگیاں ہوندیاں وی ایہہ تہنگ سی گُت میری کوئی پُٹے خاں
میری ہتھوں چیز کوئی کھوہوے میری ونگ وی ٹُٹے خاں
میرے اُچی اُچی رون تے کوئی اوہنوں کجھ آکھے نہ
اوہدے کم وگاڑن تے وی ٹوکے نہ کوئی گھاکھے نہ
اوہ پیا کھچ کچیچیاں وٹّے ہیں پر اگوں ہسدی جاواں
اوہ ملتوں پکڑن نوں بھجّے ہیں پر اگوں نسدی جاواں
اج ایہہ تہنگ ترٹ بنی اے کتھوں ٹیک لگاواں میں
دل دی گل جے منہ تے آوے کس نوں حال سناواں میں
کس دے اک اک بول تے چھب تے صدقے واری جاواں میں
ناں نہ سدھوے باجی آکھ چاکس نوں ترلے پاواں میں

ربّا ایس دھرتی دے اُتّے میرے پیو دا سیر وی ہوندا

اِکّو تھوڑ نے مار مُکایا ایس ننھڑی دا ویر وی ہوندا

بھانویں ویر کشمیرا ای ہوندا میرے پیار نوں مار مُکاندا

رُڑھ جانی بابل دی لج نوں سُٹ پرآں ہوندی تے گل نال لاندا

ہر شے کمال دا انت لبھّے رات قدر بھاویں دن عید لبھّے

کوئی مِصر وِچ ماہ کنعان تکّے کوئی طور تے یار دی دید لبھّے

غزل

ہیں جھلّا تے جھل وللّٰہ

لبھدا پھرناں اپنا اللہ

ق

اوہ اُچّا عرشاں دی ٹیشی

میں نیواں دھرتی دا تھلّا

پار تے میں وی لنگ جاناں سی

جے پھڑ لیندا اوہدا پلّا

جان رہوے تے اوہ مل جاوے

ایڈا نہیوں عشق سوکھلا

پیار تیرا پیا جیوے شالا
توں کیوں روویں خیری سلاّ
رکھ یقین او سنے نہیں آناں
فیر اُڈیکے ایہہ دل جھلاّ
شیخ دے اُجڑے ڈیرے آجا
بڑے چراں دا بیٹھا ای کلاّ

سنجی ہنیری

جس رُتّے میں اکھّاں پٹیاں ہر کُوٹ سِکاں دے ڈیرے سن
ہر موڑ دکھاں پھن کھولے سن ہر واٹ تے گھُوٹ ہنیرے سن
ساہ غم دیاں داڑاں وِچ آئے جوں بازاں ہتھ ممولے سن
اک بھکھ تے دُوجے بیکاری دے عفریتاں منہ کھولے سن
رج کھانا تے رہیا اک پاسے سانوں چکھّن نوں گھٹ لبھدا سی
جے اک وی ڈنگ کھالیندے ساں دُوجے لئی کد کجھ بچدا سی
پِنڈے تے دُھپاں جھلیاں سَن جد نہاندے چھپڑیں نہاندے ساں
مُل لین نوں پلّا کتھے سی منگ تنگ کے لیڑے پاندے ساں

نہ گرمی پنڈ ڑا لوہندی سی نہ سیالے پالا لگدا سی
رب اسمانی وسّن والا جویں ساڈا کجھ نہئیں لگدا سی
اک گُلّی وچ مارڑے رہندے اٹھ جی اسیں کلّے گھر دساں
پیو ساڈا اپچھیاں پھڑ داسی پر اسیں تے سُک وچ تر دے ساں
فر جھکڑاں دے مُڈھ کانگ اُٹھی کیہ ات تباہیاں مچیاں سن
کئی اُچیاں ماڑیاں ڈھیر ہویاں گھٹ قیمتی جاناں بچیاں سن
مُڑ دیسوں تے پردیساں توں ہمدرد سیانے آئے سن
کئی پُور دوالیڑے روٹی ساڈے اُجڑیاں لئی لیائے سن
سَو شکر اے ایس ہنیری دا اپنے پچھلا سماں بھلایا اے
اج اسی وی رَج کے کھادا اے، ن ورتیا لپڑا پایا اے

غزل

سدّنا نہیں سندیسہ گھل کے
اپنے پیریں آجا چل کے
آنا ای تے اج ای آجا
خورے آوے یا نہ بھلکے
پیار دی گل نہ موہنوں کڈھو
دُکھ دیندی جے دنیا دل کے
موتی جان کے جھولی بھر لے
پلکاں توں جو ہنجو ڈھلکے

تُوں آئی ایں یا سُفنا اے
وِنیاں وال ہیں اکھیں مل کے
ساری دُنیا گھُپ ہنیری
دیوے بلدے میری پلکے
اوتھے جتھے کوئی نہ جانے
چل ٹُر چلیئے دونویں رل کے
سَجنّ نوں اج فر تیرے در تے
لے آئی اے قسمت وَل کے

اچھوت

نیویں اکھیں ٹریا جاوے ہو کے ہنوجھان
کیڈا سوہنا گھبرو چھیلا کڑبل شیر جوان
انج لگے جوں پھُل گلاب دا پر کرمایا ہویا
یا کوئی شاطر بھنیاں ساریاں ماتاں کھایا ہویا
اکھاں سوچاں دیو چ ڈبیاں بلّاں تے زہری چپاں
آل دوالے لیکھاں دیاں سڑدیاں بلدیاں دھپاں
گورا رنگ تے کالے بوڈے نقش تکھے مغلائی
ودیا سوٹ تے چٹا کالر گل وچ چجدی ٹائی

دل سوچاں دی سُولی چڑھیا اکھیں درد ہلارے
اینوں رَل مِل ساڑی جاندے ٹوکاں دے انگارے

پہلوں کالج والیاں کڈیا ملی رِکتے نہ تھاں
علم دے ٹوہے بھیڑے ہو گئے دُشمن کے ایہدا ناں
فر اک یار دے پیو نے کڈیا دے کے کجھ صلواتاں
اوہو شکلاں اوہو عقلاں نیویاں اُچیاں ذاتاں
اک بھری محفل چوں کڈیا رَل کے کجھ پردھاناں
اک اکلّا ایہہ نکڑماں وَیری لکھ زباناں
فر اک زلفاں والی سُٹیا من کے گل دا ہار

اپنی ہتھیں پھوک دتا اوس پیاراں بھی پیار
دفتر دے سب باؤ رل گئے رل کے اینوں کڈھیا
ایدے دل وچ زندہ رہن دا رتّی چا نہ چھڈیا
ساریاں راہواں نیدا ایدے تے ایہہ دنیا توں دور
کوئی نہ جانے کوئی نہ سمجھے کیوں ایناں مجبور
ایہہ وی کسے دی اکھ دا جایا کسے دی اکھ دا نور
کسے دے دل دی گولی سدھر کسے موسلے دا طور
کسے کلیجے دی ایہہ ٹھنڈک کسے بڈھیپے دی ایہہ آس
ایس دنیا تے کوئی خوشی وی آئی نہ اینوں راس

ایس وچارے دا کیہ دوس اے کیہ ایہہ ایدا گُناں
جے کر ایدی ماں نہئیں دسدی ایدے پیو دا ناں

اِک شعر

میری جان حیاتی کُل
اوہدی اِک مُسکان دا مُل

غزل

ایدھر ساڑن دِیپک راگ
اودھر ڈنگدے کالے ناگ

آپ اوہ جنہوں کول بُلاوے
کیڈے چنگے اوہدے بھاگ

چاہئیے ناں وی مُڑ نہ سکیئے
کِس دے ہتھیں ساڈی واگ

سُفنے وچ جد تکیا اوہنے
اوسے ویلے کُھل گئی جاگ

آؤنی اینوں چوریاں پائیے
بولیا ساڈے ویہڑے کاگ
تیرے پیار دی خاطر شیخ
آیا ڈونگھے پانی جھاگ

اک شعر

کِس نوں سَدّے کِس وَل آوے
لکھ چکور اکلّا چَن

کنول

میں باگاں توں دُور ایس جھیل دا اک کلّا مہراج
لالی زر دلیاں دی منزل ہیں منزل دا تاج
پر منزل رہی سدا گواچی راہواں دا چِت کھُنجیا
کسے نہ گل دا ہار بنایا کسے نہ جُوڑے گندھیا
نہ میں سیج حُسن دی مانی نہ کناں تے وسیا
نہ مَیں چانواں دا مُنہ چُمیا نہ کھِڑیا نہ ہسیا
نہ میں سہرے وچ پروتا بن ناری دی سدھر
میرے دل دی دل وچ رہ گئی دلداری دی سدّھر

کدوں میری تقدیر سی بندا کسے سوہنی دا گجرا
مینوں ویکھ کے کِھڑ جاندا اوہدا جوبن سجرا

کسے میت تے پیندا تاں وی خورے امر ہو جاندا
کسے دی قبر سنگار کے سُنڑے یار توں درجہ پاندا

پَل پَل اڈیاں چُک چُک اپنے ہان دا ہان اڈیکاں
میرے وینیدیاں وینیدیاں پایاں منزلاں کئی شریکاں

چار چوفیرے جھیل دی لمّی چُپ نے ڈیرا لایا
رات اک رات حیاتی میری دن چڑھیا کُرمایا

گیت

ہُن اڑیے کر کوئی کارا نی

لنگ چلیا اے ساون سارا نی

ہر پاسے بدلیاں چھائیاں نی

سہیاں نہ جان جُدائیاں نی

راتاں وی ہنیریاں آئیاں نی

دِسے نہ اک وی تارا نی

اسی لوک اُڈیکاں مارے نی

ایہہ جانن چن ستارے نی

سانوں لا نہ اینویں لارے فی
ہُن ملن دا کر کوئی چارا نی
جدوں سدھراں تنگ بنگیاں سن
اوہ گھڑیاں کیڈیاں چنگیاں سن
کدی جھیڑیاں کٹھیاں لنگیاں سن
اوہ گھڑیاں آن دوبارا نی
ہُن اڑیے کر کوئی کارا نی
لنگ چلیا اے ساون سارا نی

کھوہ دی آواز

میرا دُکھ کلیجہ ڈنگیا اے میرے دِل نوں مُٹھ بھر تتی اے

سینے دے لمبو بھُجدے نہیں میں صبر نماز وی نیتی اے

بُلّاں تے جندرے لگّے نیں دھی ساڈی مہنا بن گئی اے

جوبن دا جھومر سمجھے سال متھے دا پھوڑا بن گئی اے

وچ نگراں دے بھنڈے گئیاں رج بدنامیاں ہویاں نیں

گلیاں دے ککھاں طعنے دتے کندھاں گل لگ رویاں نیں

پیو دا شملہ پیریں رولیا چِٹّی داڑھی کھیہ پائی سو

جانُوآں کولوں لُک لُک پھردا اے کیہ کالخ متھے لائی سو

میرے دودھ دی لاج نہ رکھی چا چُنّی سر توں لاہی سو
جد اُساری پت دی کندھ سی اک ٹھیڈے نال ڈھائی سو
کیہڑی گل توں دل چُکیا او ہنے کیہ انہونی ورتی اے
جس بنّ چھُپوں بُروں پٹی اے اوہ دھی کد کدی پرتی اے
کلیجے پیڑ اوہ دِتی سو میتوں کر سُٹیا اَدھ مویا سُو
گناہ دے کھوبے جا کھُبّی اے بے غیرتی دا بی بویا سُو
میں جمدی دا سنگھ گھُٹ دیندی میتوں نہ ہوندا جے ایہہ ہونا ئیں
اِنج میں ککھوں ہولی ہو کے اِنج میں پلّا پا رونا ایں
میں جگدیاں گلّاں سہہ جاندی دُنیا دے طعنے جر جاندی
اک ایہنے سِینا چھلیا اے ایہہ سُنن توں پہلاں مر جاندی

ہر سائیں آکھیا ئے کُٹّنے رکیہ پٹ سیاپا لایا ای
۷۰
ڈی ور ہیاں ہیلوں جو کتیا اج اوہو جھولی پایا ای

اِک شعر

بے درداں دی بھری سبھا نے چاہڑ دتا فرشُولی
کیہڑے سُنجے گھر دا چانن کس تَتڑی دا مان

غزل

نی اوہ کیہو جیہا ٹھگ
جہڑا لا گیا اے اگ

میرے من وچ وسّے
جویں مُندری چ نگ

میرے سر دا اوہ تاج
اوہدے سِر دی ہیں پگ

جدوں گھوری پا کے تکّے
سینے لمبو جان لگ

جدوں نکلّے ہس ہس
وس پیندا سارا جگ
اوہدا جپ دی اے ناں
شیخ میری رگ رگ

محفل دیوچ میرے تیک اج پہنچ گیا اے جام
خورے کس نوں ساڑن لئی دسی نیں جان پہچان

سِر دی چادّر

میں چِہل وظیفے کیتے سَن مُنہ اَڈ دُعاواں منگیاں سَن
کئی کالیاں لمیاں چُپ راتاں اک یلدی سوچے لنگیاں سَن
دیداں کول دھکّے کھادے سَن کئی پڑیاں پلّے بنھیاں سَن
روڑاں تے سجدے کیتے سَن قبراں تے منتاں منیاں سَن
کسے دھاگا دم کر دِتّا سی کسے گل تعویت پوائے سَن
اک سدّھر لئی اک حسرت لئی میں کیہ کیہ ویس وٹائے سَن
فِر آخوشیاں دی دیوی نیں من دا بُوہا کھڑکایا سی
ایس گھُپ ہنیرے گھر دے وچ اک چن داٹوٹا آیا سی

خوشیاں دا کوئی انت نہئیں سی چانواں نے گھمبر پایا سی
ایس سُنجے سکھنے ویڑھے وچ کوئی کھیڈن دے لئی آیا سی
فِر جد ایہہ چانن اُگھڑ پا کئی لکھ ودھائیاں جھلّیاں سَن
ہر کوٹ بہاراں کِھنڈیاں سَن کئی تھاں تے منتاں گھلیاں سَن
مَیں جُھنڈی نہئیں مونڈی ساں میرے سِر سُرخاب دا سایہ سی
میں وَدھ مبارک بنی ساں چھاں کر دی میرا رب نے بوٹا لایا سی
جو دُکھ مُصیبتاں آیاں مِل سَن میں ہس کے چا نال جَریاں سَن
کئی سال محرماں دُیوچ میں سَو گُجیاں ٹھوٹھیاں بھَریاں سَن
اوہدے وِکھن تے اوہدے تکن تے اوہدے بولن تے اوہدے ہسّن تے
میں اِک اِک گل تے صدقے ساں اوہدے بیٹھن تے اوہدے نسّن تے

میری سدھر سی ہر جد پر سی میرا چانن سی میرا گہنا سی
تساں دے مان دا رکھ سی اوہ میں اوس دی چھاویں بہنا سی
سب دُکھ دیاں گلاں مکیاں سن اک تہنگ نوں ہر پل چکیا سی
ہر پاسے چانن وکھرے سن سوچاں دا بوہا ڈھکیا سی
اک چن جیہی نوں نہہ لے آون دے میں دن نوں گن گن تکدی سی
بنھ سہرا ڈولی لے آوے اوس دن دیاں تہنگاں رکھدی سی
ہیں خمری دی ککھ ہڑ جاندی ہیں کا سنوں ایسا سپ جمندی
میرے دودھ وچ زہر ای گھل جاندا میری چھاتی اج نہ تندی
مر جاندی ہیں رنج جندی ہیں بن جاندی کسے جنوردی ماں
پر اج تے لوکی آکھدے نہ اک بھیڑے پتر چور دی ماں

غزل

میں متھیا اے بھنبھٹ وانگوں بلدی لاٹ تے سڑ جاواں گا
میں وی انا الحق آکھاں گا میں وی سُولی چڑھ جاواں گا

میرے بعد وی لو لگّے گی میرے بعد وی چمک پوے گا
تیری اکھ دا سُچا نیلم دل مُندری وچ جڑ جاواں گا

کِنتھوں تک منزل لگّے گی کِنتھوں تک رستہ لمکے گا
موڑاں دے نال کھہہ جاواں گا راہواں دے نال لڑ جاواں گا

تیرے مِلن تے ہسّاں گا نہ تیرے غم وچ رواں گا
ویلے دے متھے تے کوئی نویں گھڑونی گھڑ جاواں گا

تیرا دل وی تڑفے گا تے اوہدا عرش وی کنبے گا
مَیں تے پُھل وانگوں کُرما کے ٹہنی اُتوں جھڑ جاواں گا

اک شعر

ہتھیں چھنکدا چُوڑا لے کے لیٹرے پا کے سُوہے
پیو دی پگ نوں پَیریں رول کے آ گئی تیرے بُوہے

غزل

عشق نے ماری ایسی مت

ہوش رہی نہ باقی پت

ہجر دے صدمے سہ نہ سکیئے

اپنے وچ ہُن ساہ نہ ست

عشق اوّلا جان نمانی

ویلے دی جھولی وچ گھت

یاداں تیریاں پلکیں وسّن

چوندی رہندی وے ایہہ چھت

ایدے نال توں چُنی رنگ لے

ایہہ ساڈی سدّھراں دی رت

جس دل تیکیں روگی ہووے

ہور کینی تُوں چکنی اَت

مجنوں آکھن روڑے مارن

اینتھے ایہوہن دی گت

جے ایہو ایہہ دُنیا تیری

انوں خیر سلاماں ست

نواں

اج مڑ مینوں یاد آیا اے دل میرا مڑ رویا اے

میں تے اوہنوں بھل چکی ساں ایہہ اج فر کیہ ہویا اے

میں اودوں اینڈی گو ساں جدھی گو ڈھی ایہہ سُتی اے

ہُن تے اینوں پوری اوندی میرے پیر دی جُتی اے

کیڈے چاواں دے نال ماں نے مینوں ڈولی پایا سی

اوہ بے دردی سہرا بنھ کے گھوڑی چڑھ کے آیا سی

کنے پیار دے نال اوس مینوں اپنی سیج تے بھایا سی

فیر کجھ سوچ کے کجھ شرما کے میرا گھنڈ ہٹایا سی

میں وی پہلوں جھجکی ساں فر ہولی ہولی گھل گئی ساں
او ہدے ہنویاں نیناں تے میں کجل بن کے ڈھل گئی ساں
ایہہ وی اوس نے آکھیا سی پئی تیرے جیہی کوئی ہور نہیں
ایہو جیہی کوئی چھب نہیں تے ایہو جیہی کوئی ٹور نہیں
تیریاں اکھاں دے وچ مینوں میری منزل لبھی اے
تیرے ہر ہر لوں دے اندر میری سدھر دبی اے
فر اوہ خواباں دا شہزادہ چھڈ گیا مینوں راہواں وچ
میری جند جوانی رول کے ہنجواں ہوکیاں ہاواں وچ
پتہ نہیں ہور کیہڑی چھب تے کیہڑی ٹور تے ڈُھلیا سی
گھر بوہا دھی ووہٹی چھڈ کے سجری مار تے بُھلیا سی

من میرے وچ آیا سی پئی زہر کھاواں تے مُک جاواں
ایس دُنیا دی اَت سوالی اکھیاں کولوں لُک جاواں
فِر میں بھِنّیاں اکھیاں دے نال تکیا سی ایس دِھی دے وَل
جس نوں پیو وی چھڈ گیا سی اوس نکّے جیہے جی دے وَل
ایس نکّی جیہی موہنی صورت مینوں جیون دا چاء دِتا سی
دُکھاں والا بھار اِتھّوں مَیں سینے تے رکھ لِتا سی
فِر مَیں دِھی دا پیو بنی ساں لبھ لِتّے گُجھ ہاسے سَن
جیہڑے مَیں کھلار دِتے ایس دِھی دے آسے پاسے سَن
بھُل بھلیکھے کدی جے ایہدی اکھوں کوئی ہنجو ڈھلکے
میرے سینے اگ بَلدی سی لے لیندی ساں اپنی پلکے

ہُن فیر بھانبڑ مچ پیا اے ایہہ اج مڑ کیہ ہویا اے
جیکوں اوس بے درد دے غم نے فیر کلیجہ ٹوہیا اے
اکھاں پاڑ کے کیوں ہیں اج پئی تکنی دھی نوں تکنی آں
دِل وچ جھیڑے وسوسے نیں کیوں اوہناں توں ن جھکنی آں
میرے من وچ اگّ بلے گی سڑدی بلدی جاواں گی
دھی دے پیار دی خاطر ہیں مڑ اوہ کہانی دُہراواں گی
جس سپ ہینوں ڈنگیا اے ہیں اوہنوں دُودھ پیاواں گی
فیر فریبی شہزادے تے اک واری وس جاواں گی
اپنی دھی نوں شگناں دے نال ڈولی وچ بہاواں گی
اکھیاں نوں ٹُٹ کے ایہہ اتھّ ہیں اوہدے ہتھ پھڑاواں گی

کونجاں

سکھیاں سوہل سہیلیاں ازلوں کٹھیاں آئیاں
اِک دُوجی دی لوڑ ہو گئیاں جیکوں ماں پیو جائیاں
اِک دُوجی دے دل دی سدّھر دُوجی ایہدا انگ
چانن بن کے کھنڈ گیا اے دو کڑیاں دا سنگ
دونویں ہر ویلے اِنج کٹھیاں جُوں بندہ تے سایا
ویری گھپ ہنیریاں وی انہاں نُوں وکھ نہ پایا
سوچاں سمجھاں سدّھراں اِکّو۔ اِکّو اِک زبان
جو وی اِک دے مُونہوں نکلے اوہ دُوجی دا مان

کٹھیاں رَل کے ہَسن کھیڈن دُکھ سُکھ رَل کے بھولین
جس نال رُسن دونویں رُسن بولن دونویں بولن
وال پراندہ اَڈوا اَڈ تے دونویں رَل بل گُت
کلّی کلّی رُوح نہ بُت سی دونویں رُوح تے بُت
دونویں اِک دُوجی دیاں ضداں اِک دُوجی داماں
اِک چنچل، اِک سہج سبھائے جُوں اٹھڑا ارمان
اِک دُوجی بناں ادھورانیاں چانن بناں ہنیر
ڈاروں کھنجیاں کُونجاں جیویں سہکن سانجھ سویر
ویلا مُڈ توں وڈا ویری پیاراں سانجھاں رسیر
ہتھیں سنگوں نکھیڑے رُڑھ جاتی تقدیر

وکھو وکھ دو سہریاں والے آئے بن کے پکھ
اڈو اڈ گھراں نوں گئیاں ڈولیاں وکھو وکھ
کونجاں جیکر وچھڑن ناہیں سنگ ہمیشہ رہن
کونجاں کون اوہناں نوں آکھے ڈاراں کہن

غزل

گل مُکلاّ سُنج مسان تے سِر تے اَدھّی رات
کِسے نیں جیویں اَدھ وِچکاروں گھُٹ کے پھڑّی رات

شاموشامی آ جاوے تے فجراں تیک کھلوتی
خورے کِس بے دردی دے اقراراں بدّھی رات

وانگ برِیڈیاں وچ اُڈیکاں بِٹ بِٹ تکدیاں اکھاں
ایناں چکوریاں کرماں ماریاں کدی نہ لدّھی رات

چُپ ہنیرا دونویں رَل مِل کلّی جان دے کھاؤ
خورے کیہڑے وَیری نے چا پرت کے سدّھی رات

ہنجو مک گئے تارے ٹُٹ گئے رشتے سوں گئے شیخ
کِس دا بُوہا بھنّے گی ہُن ادھ بچیدی رات

اک شعر

بھانبڑ بن کے مچ پیندی اے چِراں دی بُجھی اگ
جدوں وی یاداں لوریاں دے کے ہنجواں نوں پرچان

رام کہانی

رات ہنیری ڈروی لگّے
پیار تیرے دا دِیوا جگّے
لو دِیوے دی مینوں ساڑے
میری چُپ وچ لکھّاں ہاڑے
اکھاں مَلیاں تیریاں راہواں
ساہواں دے وچ وسّن ہاواں
آساں داسی محل بنایا
چانواں خوشیاں نال سجایا

وَیری غم دے جَھکڑ جُھلّے
ہنجو ہاواں بُوہے کُھلّے
چھڈ گیا ساڈے ہان دا ہانی
مُک گئی ساڈی رام کہانی

وڈی ماں

ماں میری بُڈھّی ٹھیری اے ہتھ سوٹا پھڑ کے ٹُردی اے
اکھّوں وی گھٹ ای دِسدا اُسو پئی دنداں نوں وی جھُردی اے
پیو میرا سٹھّوں ٹپیا اے ہُن گھر ای بیٹھا رہندا اے
پیا ویہندا اے اپنے وادھے نوں خوش ہُندا اٹھردا رہندا اے
نالے تِن نِکیاں بھیناں وی جِنّاں واگ پھڑائی لِتّی سی
ربّ کولوں منگ کے ویلے توں پہلاں بھر جائی لِتّی سی
جیوے پیار نِگّا ویر میرا اوہ ویر وی اے تے یار وی اے
اوہ مُہتا لاڈا اتّھرا وے اوہ گھر بھر دا سردار وی اے

اِک نار جو پنجاں سالاں توں ایس وسدے گھر دی رانی ایں
جس سانجھ دا بُوٹا لایا اے جس پیار دی چادر تانی ایں
اِک نِکّی جیہی پٹولہ دِھی مُنہ کھول کے جد اوہ ہسدی اے
گھر ساڈا جگ مگ کردا اے نال اوہدے دُنیا وسدی اے
کُجھ یار میرے ہمراز میرے بیوپاری دا اُنج مان وی نیں
اوہ ساتھی میرے دُکھ سُکھ دے اوہ ہان میرے دا ہان وی نیں
ایہہ سارے رشتے پیاراں دے اِک دیس دے ناں توں وار دیاں
ایہہ دولت سنگی ساتھی نیں میں جند حیاتی ہار دیاں
میں پہلاں راکھا دیس دا واں فیر اپنی ماں دا پُتّر ہاں
فیر کسے دی اکھ دا کجّل ہاں فیر کسے دے دل دی سدھر ہاں

میری وَڈّی ماں ایں دیس میرا ایہہ دھرتی میرا مان وی اے
ایہہ میری پگ دا شملہ اے ایہہ میرا دین ایمان وی اے
ایہہ چادر دِھیاں بھیناں دی ایہہ عزّت اے مٹیاراں دی
ایہہ ماں دی گود دا پیار وی اے ایہہ یاری اے سب یاراں دی
حدّاں تے ویری آئے نیں ہیں گندھ نیاں گا ڈھکاں گا
دیس نیں ملتھوں سر منگیا تے دیندا مول نہ جھکّاں گا

اِک نقطہ

کوئی پتّہ وی نہئیں ہلدا ایس سُنجی کالی رات وچ
جِویں بیٹھی اے ساہ گھُٹ کے گُم آپے اپنی ذات وِچ
کِس وَیری دا راہ تکدی لے چادر سِر تے چُپ دی
مُکھڑے تے سُرمہ شام دا اکھّاں وِچ زردی دُھپ دی
کِتے دُوروں وی نہئیں آوندی کوئی چاپ کسے دے پیر دی
چُھپیاں نیں کنڈھا کلیائے دُکھّاں دی کالخ نیر دی
کوئی دِیوا وی نہئیں دِسدا کوئی کلّی وی نہئیں وَسدی
نہ کوئی ٹیٹنا چمکدا نہ کِدھرے بجلی ہسدی

کِس طراں چکوری سَوں گئی پھَن کالے ناگ دا چُوسدی
کوئی اُلّو وی نہئیں بولدا کوئی کوئل وی نہئیں کُوسدی
نہ ہنجو ای کوئی چمکدا نہ کِدھرے لاٹو جَگدا
نہ لاٹ مَتھے دی لشکدی نہ جھولا کدھرے اگدا
ازلاں توں کالخاں وسّیاں جویں طُور دا نُور گواچیا
کِسے ادھمی نیں نہ لبھیا کِسے انکھّی نیں نہ جاچیا
چَن کِدھرے ڈر کے لُکیا ئے جھُم مار ہنیرے گھُپ دی
چُپ دھرتی وا وی سہکدی کجھ سُہمی لُکدی چھُپ دی
دُور اِک تارا چمکدا جویں نقطہ آس دی نار دا
یاں دِل دے گھُوٹ ہنیریاں وچ چمکے موتی پیار دا

محرم

کجھ یاداں، میرے ہان دیاں
میرا اک پھٹ سیان دیاں
کجھ سُفنے کالیاں، راتاں دے
پلکاں دیاں لمّیاں باتاں دے
کجھ چیتے ـــ مِٹھیاں گلّاں دے
راوی دے کنڈھے ـــ چھلّاں دے

ایہہ میری جند حیاتی نیں
میرے اکلاپے دے ساتھی نیں